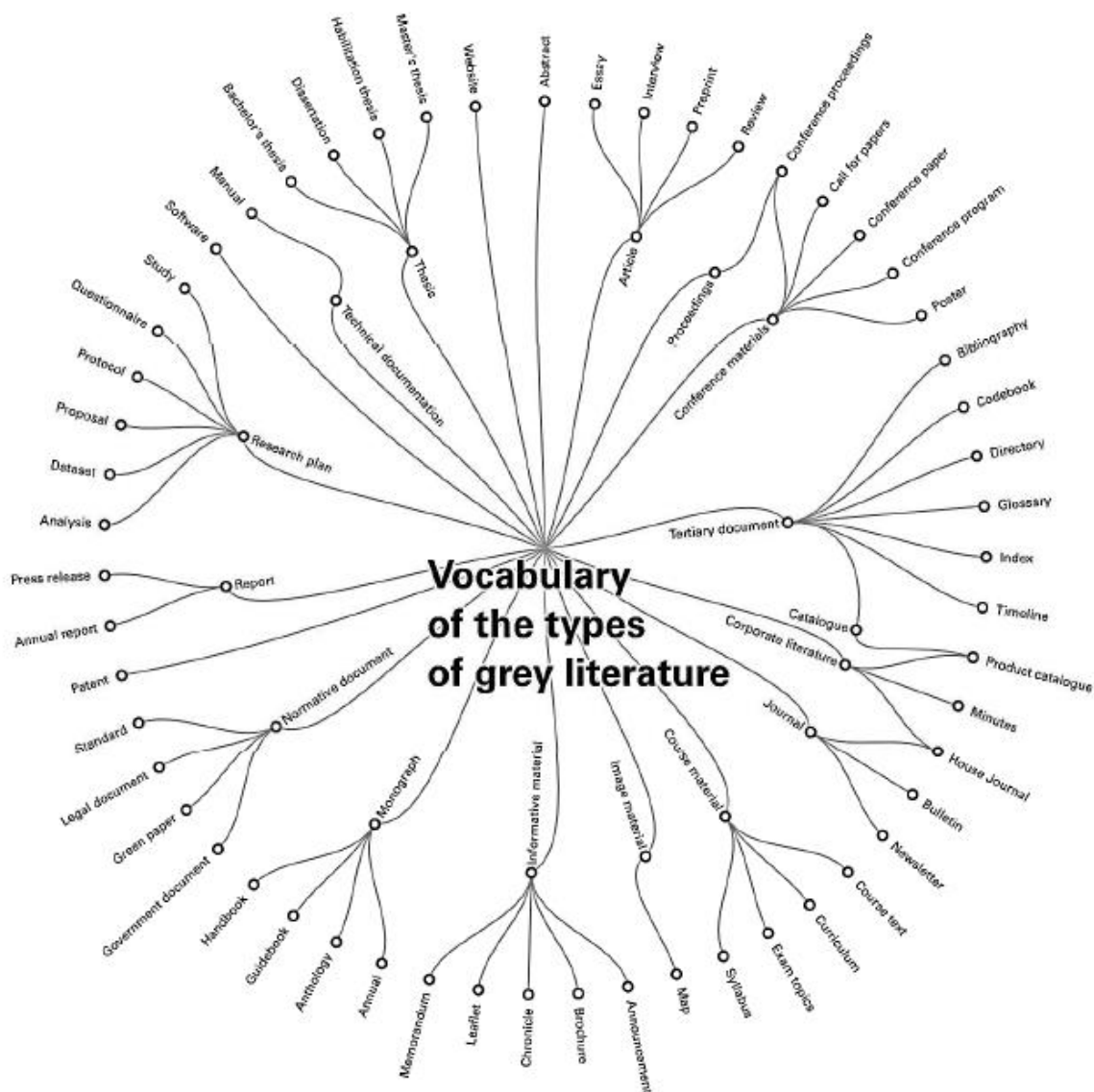

1.PŘÍLOHY V TEXTU

1.1 Seznam příloh

- Příloha č. 1: Typologie šedé literatury.
- Příloha č. 2: Testování vyhledávání v systémech DSpace a DigiTool.
- Příloha č. 3: Ukázka dotazníku pro doplňující průzkum.
- Příloha č. 4: Softwarové řešení digitálních repozitářů.

1.2 Typologie šedé literatury

Obrázek č. 21: Slovník typů šedé literatury [GreyNet International, 2012a].

1.3 Testování vyhledávání v systémech DSpace a DigiToool

1.3.1 DSpace

Níže uvedený text obsahuje test vyhledávacích možností v systému DSpace. Cílem tohoto testu bylo ověření, že vyhledávání v digitálních repozitářích s tímto softwarem je v první řadě tak jednotné a bezproblémové, jak se na první pohled zdá. Užitečným nástrojem mi byla dostupná uživatelská nápověda, která je bohužel přítomna pouze v některých digitálních repozitářích.

V systému DSpace lze vyhledávat třemi způsoby (*Jednoduché vyhledávání, Rozšířené vyhledávání a Vyhledávání procházením obsahu*).

Jednoduché vyhledávání

Pro funkci „*Jednoduché vyhledávání*“ lze použít vyhledávací pole, které se obvykle nachází v levé nebo pravé části domovské stránky DSpace. Po zadání hledaného slova nebo slovního spojení se zobrazí stránka s výsledky hledání, kde je vidět číselný údaj o počtu nalezených výsledků. S výsledky vyhledávání lze dále pracovat a za použití vyhledávacích pravidel je omezit na vyhovující množství. K tomu slouží vyhledávací pole uprostřed webové stránky. K dispozici je také řada filtrů, které pomáhají s tříděním výsledků, např. *počet výsledků zobrazených na stránce, řazení záznamů dle relevance, datu copyrightu, datu zaslání, názvu a seřazení záznamů sestupně nebo vzestupně atd.* Výsledky hledání jsou obvykle řazeny do tabulky nebo do přehledového seznamu.

Konkrétní metadatový záznam lze otevřít kliknutím na odkaz *Názvu dokumentu*, který je oproti ostatnímu textu zvýrazněn. Záznam se automaticky zobrazí ve zjednodušené podobě, kde jsou zobrazena jen základní popisná metadata. V dolní části webové stránky je informace o dostupných plnotextových přílohách, viz Obrázky č. 22 a č. 23. Záznam rovněž obsahuje údaje o zařazení dokumentu do jiné kolekce či sbírky. Některé digitální repozitáře uvádějí i propojení s mateřskou komunitou.

Použijte tento identifikátor k citaci nebo jako odkaz na tento záznam: <http://hdl.handle.net/10318/7103>

Název: Psychologické působení barev a jeho využití v barevné kinematografii
Autor: [Strnad, Jan](#)
Název v jiném jazyce: Psychological Working of Colours and its Application in Colour Cinematography
Vedoucí: [Šofr, Jaromír](#)
Oponent: [Brabec, Jaroslav](#)
Datum obhajoby: 10-říj-2007
Kvalifikační typ práce: Diplomová práce
URI: <http://hdl.handle.net/10318/7103>
Studijní program a Studijní obor: Filmové, televizní a fotografické umění a nová média / Kamera
Médium (formát souboru): application/msword
Obsahuje: <http://hdl.handle.net/10318/145>, Absolventský film: Sen, video/mpeg
Obsahuje: <http://hdl.handle.net/10318/149>, Absolventský film: Barevná etuda - Koridor, video/mpeg
Obsahuje: <http://hdl.handle.net/10318/148>, Psychologické působení barev a jeho využití v barevné kinematografii, application/msword
Signatura v knihovně AMU: KP 03009
Vyskytuje se v kolekcích: [Diplomové práce / Master's theses](#)

Soubory připojené k záznamu:

Soubor	Popis	Velikost	Formát
strnad01-n-2007-psychologicke_p-01.pdf		11.93 MB	Adobe PDF

Máte-li oprávnění k prohlížení plných textů, [přihlašte se](#), prosím. Jinak se pro plné texty obraťte na příslušnou fakultní [knihovnu](#).

[Zobrazit celý záznam](#)

Obrázek č. 22: Minimální zobrazení záznamu – AMU (DSpace – repozitář AMU, 2008).

Rodina v kontextu historického vývoje

[Zobrazit celý záznam](#)

Není dostupný náhled

Název:	Rodina v kontextu historického vývoje
Autor:	Schrek, Dalibor
Vedoucí:	Nevoránek, Jaroslav
Abstrakt:	Bakalářská práce postihuje problematiku rodiny v souvislosti s jejím historickým vývojem. Průřezově je pojednáno o vývoji rodinných forem od historicky nejstarších epoch lidské civilizace do současnosti. Rodina je představena i z pohledu naplňování svých funkcí a své struktury. Nemalá pozornost je věnována aktuálním podobám a problémům dnešní rodiny. Práce zahrnuje rovněž základní demografická data týkající se vývojových trendů rodinného soužití.
URI:	http://hdl.handle.net/10563/6069
Datum:	2008-04-18
Dostupnost:	Práce bude přístupná bez omezení od 18.04.2015
Ústav:	Institut mezioborových studií
Studijní obor:	Sociální pedagogika
Klasifikace závěrečné práce a její obhajoby:	A

Soubory tohoto záznamu

Soubory	Velikost	Formát	Zobrazit
schrek_2008_bp.pdf	5.279Mb	PDF	Zobrazit/otevřít
schrek_2008_vp.doc	50.22Kb	Microsoft Word	Zobrazit/otevřít
schrek_2008_op.doc	69.22Kb	Microsoft Word	Zobrazit/otevřít

Tento záznam se objevuje v následujících kolekcích

- [Bakalářské práce \[2884\]](#)
- [Vysokoškolské kvalifikační práce \[25386\]](#)

[Zobrazit celý záznam](#)

Prohledat DSpace

Prohledat DSpace
 V této kolekci

Procházet

- **Vše v DSpace**
 - [Komunity a kolekce](#)
 - [Datum odevzdání](#)
 - [Datum zadání](#)
 - [Datum obhajoby](#)
 - [Názvy](#)
 - [Autoři](#)
 - [Vedoucí](#)
 - [Klíčová slova](#)
- **Tato kolekce**
 - [Datum odevzdání](#)
 - [Datum zadání](#)
 - [Datum obhajoby](#)
 - [Názvy](#)
 - [Autoři](#)
 - [Vedoucí](#)
 - [Klíčová slova](#)

Můj účet

- [Přihlásit se](#)

Obrázek č. 23: Minimální zobrazení záznamu – UTB [Zdroj: Univerzita Tomáše Bati, 2010].

Pro získání přílohy je nutné kliknout na konkrétní soubor. Plné texty mohou být zcela přístupné, nebo je jejich získání podmíněno autentizací, záleží na daném digitálním repozitáři. Ve většině případů se jedná o archivní formát PDF/A, případně formáty DOC nebo TXT (pro textové přílohy) a JPEG (pro obrazové přílohy). Audiovizuální přílohy vyžadují autentizaci uživatele, protože jsou přístupné pouze akademickým pracovníkům a studentům školy.

Otevření celého metadatového záznamu se provede kliknutím na odkaz *Zobrazit celý záznam*. Odkaz je obvykle umístěn na konci jednoduchého zobrazení záznamu. V celém zobrazení záznamu jsou informace především o klíčových slovech, datech, trvalém identifikátoru apod., viz Obrázky č. 24 a č. 25.

Úplný záznam	Hodnota		
DC pole			
dc.contributor.advisor Bafa, Robert			
dc.contributor.author Tlapalová, Tereza			
dc.date.accessioned 2011-07-11T22:31:01Z			
dc.date.available 2011-07-11T22:31:01Z			
dc.date.issued 2011			
dc.identifier Univerzita Pardubice (studovna)			
dc.identifier.uri http://hdl.handle.net/10195/39068			
dc.description.abstract Cílem této diplomové práce je analyzovat možnosti úspor energií, zejména využitím jejich odpadních forem a následně vyhodnocení možné míry krytí takto snížené spotřeby z obnovitelných zdrojů.			
dc.format 81 s.			
dc.format.extent 1270434 bytes			
dc.format.mimetype application/pdf			
dc.language.iso cs			
dc.publisher Univerzita Pardubice			
dc.rights Práce bude přístupná pouze v rámci univerzity od roku 2012			
dc.subject obnovitelné zdroje energie			
dc.subject vodní energie			
dc.subject větrná energie			
dc.subject sluneční energie			
dc.subject geotermální energie			
dc.subject biomass			
dc.subject renewable energy			
dc.subject hydropower			
dc.subject wind power			
dc.subject solar energy			
dc.subject geothermal energy			
dc.subject biomass			
dc.title Zhodnocení využitelnosti obnovitelných zdrojů energie v Pardubickém regionu			
dc.title.alternative Evaluation of the usefulness of renewable energy in the Pardubice region			
dc.type diplomová práce			
dc.date.accepted 2011			
dc.description.abstract-translated The purpose of this thesis is to analyze opportunities for energy savings, particularly by using the waste forms and subsequent evaluation of the possible degree of protection thus reduced consumption from renewable sources.			
dc.description.department Ústav veřejné správy a práva			
dc.thesis.degree-discipline Ekonomika veřejného sektoru			
dc.thesis.degree-name Ing			
dc.thesis.degree-grantor Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-správní			
dc.identifier.signature D24359			
dc.thesis.degree-program Hospodářská politika a správa			
dc.description.defence Studentka seznámila komisi s obsahem a s cílem své diplomové práce. Cílem práce byla analýza možnosti úspor při využití odpadních forem energií. Byly zodpovězeny tyto otázky: 1. V kapitole 5.1 zmiňujete využití fotovoltaické energie, jako příklad uvádíte fotovoltaickou elektrárnu využíjící amorfní panely bez ořádků. Považujete tento typ elektrárny za dostatečně reprezentativní vzorek tohoto typu elektráren pro ČR? 2. V kapitole 5.6. uvádíte, že energie biomasy je nezávislá na slunečním záření, rychlosti větru apod. Můžete toto tvrzení upřesnit?			
Vyskytuje se v kolekcích: Diplomové práce / Theses ÚVSP FKS (na.) Vysokáškopská kvalifikační práce / Theses dissertations, etc.			
Soubory připojené k záznamu:			
Soubor	Popis	Velikost	Formát
TlapalovaT_ZhodnoceniVyuzelitelnostiOZE_RB_2011.pdf		1,25 MB	Adobe PDF Zobrazit/Otevřít

Obrázek č. 24: Úplné zobrazení záznamu – UPa [Zdroj: Univerzita Pardubice, 2008].

[Zobrazit minimální záznam](#)

dc.contributor.advisor	Urbášková, Hana	cs
dc.contributor.author	Novák, Petr	cs
dc.date.accessioned	2014-02-25T14:41:02Z	
dc.date.available	2014-02-25T14:41:02Z	
dc.date.created	2014	cs
dc.identifier.citation	NOVÁK, P. Architektura pasivních domů na venkově [online]. Brno : Vysoké učení technické v Brně. Fakulta architektury. 2014.	cs
dc.identifier.other	68388	cs
dc.identifier.uri	http://hdl.handle.net/11012/27884	
dc.description.abstract	Tato disertační práce prověřuje možnost výstavby pasivních veřejných budov v prostředí venkova České republiky, možnost uplatnění přírodních materiálů při jejich výstavbě a v závěru stanovuje architektonické zásady pro jejich navrhování. Zkoumá stav rozšíření tohoto typu budov v okolních zemích i na našem území, rozdíl v jejich architektonických a technických vlastnostech a možnosti uplatnění přírodních materiálů při jejich výstavbě tak, aby nově navrhované veřejné budovy splňovaly nejen technické a architektonické zásady navrhování pasivních domů, ale aby současně zohlednily i použití tradičních místních přírodních materiálů.	cs
dc.description.abstract	This thesis examines the possibility of passive house standard construction of public buildings in the countryside of the Czech Republic, the possibility of application of natural materials in their construction and in the end set of architectural principles for their design. Examines the situation of expansion of this type of buildings in the surrounding countries as well as in our country, differences in their architectural and technical characteristics and possibilities of natural materials use in their construction so that the newly proposed public buildings meet not only the technical and architectural design principles of passive houses, but at the same time reflect using of traditional local natural materials.	en
dc.language.iso		cs
dc.publisher	Vysoké učení technické v Brně. Fakulta architektury	cs
dc.rights	Standardní licenční smlouva - přístup k plnému textu bez omezení	cs
dc.subject	pasivní domy energetická náročnost budov venkov zdravé domy přírodní stavební materiály veřejné stavby udržitelný rozvoj	cs
dc.subject	passive houses energy efficiency of buildings countryside healthy houses natural building materials public buildings sustainable development natural building materials	en
dc.title	Architektura pasivních domů na venkově	cs
dc.title.alternative	Architecture of passive houses in the countryside	en
dc.type	Text	cs
dcterms.dateAccepted	2014-02-25	cs
dcterms.modified	2014-02-25-13:56:59	cs
dcterms.medium	application/pdf	en
dcterms.extent	17.18 MB	cs

Obrázek č. 25: Úplné zobrazení záznamu – VUT-BR [Zdroj: Vysoké učení technické v Brně, 2002].

Rozšířené vyhledávání

Pro vyhledávání za použití funkce „**Rozšířené vyhledávání**“ je potřeba otevřít vyhledávací formulář, který je umístěn v levé nebo pravé části domovské stránky DSpace pod vyhledávacím polem jednoduchého vyhledávání.

Formulář rozšířeného vyhledávání umožňuje nastavit hned několik parametrů najednou a zvýšit efektivitu vyhledání. Pro zúžení hledaného dotazu lze nastavit, v jakých kolekcích vyhledávat, nebo lze v seznamech vybrat metadata, podle kterých vyhledávat. Všechna slova nebo slovní spojení lze kombinovat pomocí tzv. Booleovských operátorů (AND, OR, NOT) nebo lze použít další vyhledávací pravidla, uvedená v uživatelské nápovědě.

Domovská stránka DSpace >
Rozšířené hledání >

Rozšířené hledání

Rozsah vyhledávání: <input type="text" value="Vše v DSpace"/>		
Omezte vyhledávání na komunitu nebo kolekci.		
Operátor	Typ vyhledávání	Hledat
<input type="text" value="A"/>	<input type="text" value="Plný text"/>	<input type="text"/>
<input type="text" value="A"/>	<input type="text" value="Plný text"/>	<input type="text"/>
<input type="text" value="A"/>	<input type="text" value="Plný text"/>	<input type="text"/>
Výsledků na stránku 10	Seřadit záznamy dle relevance	v pořadí sestupně

Obrázek č. 26: Formulář rozšířeného vyhledávání – ZČU [Zdroj: Západočeská univerzita v Plzni, 2012].

Výsledky hledání se zobrazí stejným způsobem jako výsledky hledání popsané u jednoduchého vyhledávání. Se seznamem vyhledaných záznamů lze dále pracovat a svůj dotaz např. zúžit nebo pomocí filtrů ovlivnit zobrazený seznam výsledků.

Vyhledávání procházením obsahu

Poslední možností, jak vyhledávat v digitálních repozitářích, je procházet obsahy digitálních repozitářů podle pěti metadat (např. *Komunity a kolekce*, *Datum vytvoření* *vškp*, *Autor*, *Název*, *Předmět* aj.). Nabídka vyhledávacích kritérií se liší v závislosti na zkoumaném digitálním repozitáři.

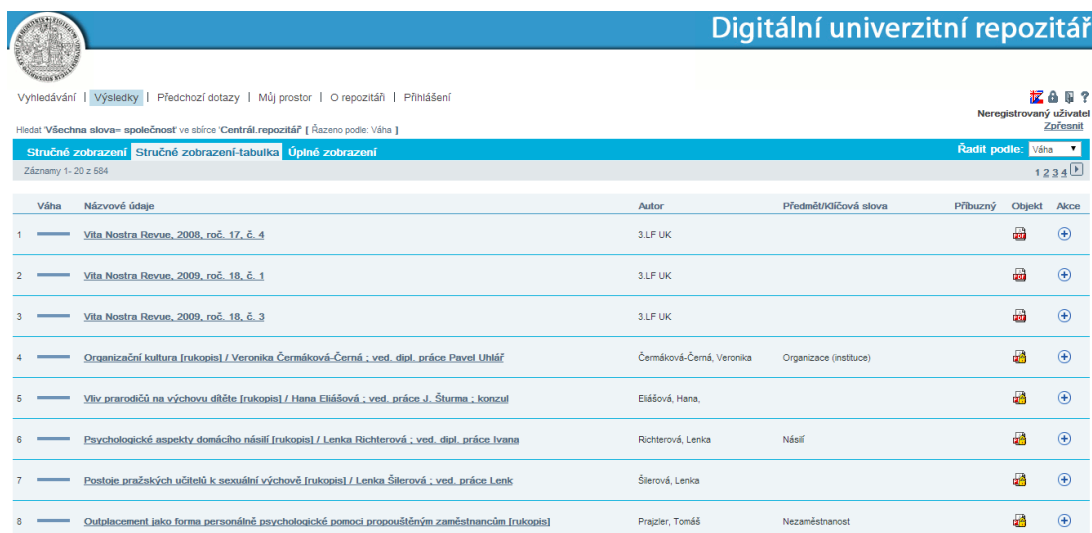
1.3.2 DigiTool

Níže uvedený text obsahuje test vyhledávacích možností v systému DigiTool. Cílem tohoto testu bylo prozkoumání možností vyhledávání a práce s textem v digitálním repozitáři UK. Užitečným nástrojem mi byla dostupná uživatelská nápověda.

V systému DigiTool lze vyhledávat třemi způsoby (*Základní vyhledávání, Pokročilé vyhledávání a Vyhledávání procházením obsahu*).

Základní vyhledávání

Vyhledávací pole „*Základního vyhledávání*“ je dostupné v levé horní části domovské stránky DigiTool. Po zadání hledaného slova nebo slovního spojení se zobrazí stránka s výsledky hledání, kde je vidět číselný údaj o počtu nalezených výsledků. Zobrazení výsledků lze měnit podle potřeby (*Stručné zobrazení, Stručné zobrazení – tabulka nebo Úplné zobrazení*). Jako nejprůhlednější způsob zobrazení se jeví *Stručné zobrazení – tabulky*, viz Obrázek č. 27. Zklamalo mě, že chybí vyhledávací kritéria pro zpřesnění výsledku hledání. Pro tyto účely slouží až formulář pokročilého vyhledávání. Se seznamem vyhledaných záznamů lze dále pracovat v rámci nastavení uživatelských účtů uživatelů.

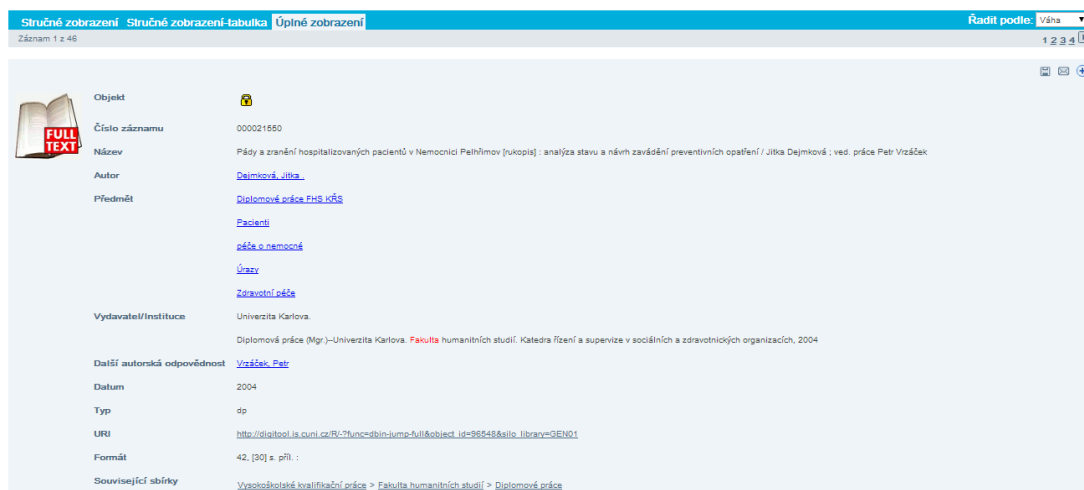
The screenshot shows the search results page of the Digital University Repository (DigiTool). The page header includes the university logo and the text 'Digitální univerzitní repozitář'. Below the header, there are navigation links and a search bar. The main content area displays a table of search results. The table has columns for 'Váha', 'Názvové údaje', 'Autor', 'Předmět/Klíčová slova', 'Příbuzný', 'Objekt', and 'Akce'. The results are sorted by 'Váha' and show 8 items. The first three items are 'Vita Nostra Review' documents. The other items are various academic works, including a thesis on organizational culture and a study on the impact of parents on child development.

Váha	Názvové údaje	Autor	Předmět/Klíčová slova	Příbuzný	Objekt	Akce
1	Vita Nostra Review, 2008, roč. 17, č. 4	3.LF UK				
2	Vita Nostra Review, 2009, roč. 18, č. 1	3.LF UK				
3	Vita Nostra Review, 2009, roč. 18, č. 3	3.LF UK				
4	Organizační kultura [rukopis] / Veronika Čermáková-Černá : ved. dípl. práce Pavel Uhlíř	Čermáková-Černá, Veronika	Organizace (institute)			
5	Vliv prarodičů na výchovu dítěte [rukopis] / Hana Eliášová : ved. práce J. Šturma : konzul	Eliášová, Hana,				
6	Psychologické aspekty domácího násilí [rukopis] / Lenka Richterová : ved. dípl. práce Ivana	Richterová, Lenka	Násilí			
7	Postoje pražských učitelů k sexuální výchově [rukopis] / Lenka Šíterová : ved. práce Lenk	Šíterová, Lenka				
8	Outplacement jako forma personální psychologické pomoci propouštěným zaměstnancům [rukopis]	Prágl, Tomáš	Nezaměstnanost			

Obrázek č. 27: Výsledky vyhledávání – UK [Zdroj: Univerzita Karlova, 2007].

Konkrétní metadatový záznam lze otevřít kliknutím na odkaz v *Názvových údajích dokumentu*, který je oproti ostatnímu textu zvýrazněn. Záznam se automaticky zobrazí v úplném zobrazení záznamu, kde jsou popisná metadata (např.

Název, Autor, Klíčová slova, trvalý identifikátor URI atd.). V horní části záznamu je informace o dostupných plnotextových přílohách, viz Obrázek č. 28. Záznam dále obsahuje údaje o zařazení dokumentu do jiné kolekce či sbírky.

Obrázek č. 28: Úplné zobrazení záznamu – UK [Zdroj: Univerzita Karlova, 2007].

Pro získání přílohy je nutné kliknout na ikonu souboru. Plné texty mohou být buď zcela přístupné, nebo je jejich získání podmíněno autentizací, záleží na nastavení přístupových práv konkrétní sbírky. Většina uložených dokumentů je v archivním formátu PDF/A (pro textové přílohy) a TIFTT nebo JPEG2000 (pro obrazové přílohy).

Pokročilé vyhledávání

Pro vyhledávání za použití funkce „**Pokročilé vyhledávání**“ je potřeba otevřít vyhledávací formulář, který je umístěn v levé horní části domovské stránky DigITool, nad vyhledávacím polem základního vyhledávání.

Formulář rozšířeného vyhledávání umožňuje nastavit hned několik parametrů najednou a zvýšit efektivitu vyhledání. Pro zúžení hledaného dotazu lze nastavit, v jaké sbírce vyhledávat, nebo zvolit vyhledávání ve více polích najednou. Všechna slova nebo slovní spojení lze kombinovat pomocí tzv. Booleovských operátorů (AND, OR, NOT) nebo použitím dalších vyhledávacích pravidel uvedených v uživatelské nápovědě.

The image shows a web-based search interface with the following elements:

- Navigation tabs: "Základní vyhledávání" and "Pokročilé vyhledávání" (selected).
- Search scope: "Vyhledejte sbírku:" with a dropdown menu set to "Hledání ve všech sbírkách repozitáře".
- Search criteria: "Hledat ve více polích:" with three dropdown menus, all set to "Všechna pole".
- Search logic: "AND" buttons between the search criteria fields.
- Search filters: Radio buttons for "Obsahuje", "Přesně", and "Začíná na".
- Document type: "Typ dokumentu:" dropdown menu set to "Všechny".
- File format: "Formát souboru:" dropdown menu with options: PDF, DOC, RTF, TXT.
- XML search: "Hledat v XML:" dropdown menu set to "Vyhledejte typ XML".
- Action: A blue "GO" button in the top right corner.

Obrázek č. 29: Formulář pokročilého vyhledávání – UK [Zdroj: Univerzita Karlova, 2007].

Výsledky hledání se zobrazí stejným způsobem jako výsledky hledání popsané u základního vyhledávání. Se seznamem vyhledaných záznamů lze dále pracovat v rámci nastavení uživatelských účtů uživatelů.

Vyhledávání procházením obsahu

Poslední možností, jak vyhledávat v digitálním repozitáři, je procházet jednotlivé sbírky digitálního repozitáře.

1.4 Ukázka dotazníku pro doplňující průzkum

Průzkum veřejných a státních vysokých škol České republiky

Tento průzkum bude součástí mé diplomové práce na téma „Digitální repozitáře na vysokých školách v České republice“. Cílem průzkumu je zjistit, jakým způsobem je řešeno ukládání a zpřístupňování dokumentů šedé literatury na veřejných a státních vysokých školách, které neprovozují otevřený digitální repozitář. Vyplnění dotazníku trvá přibližně 5–10 minut.

1. Název vysoké školy. (*Prosím, v seznamu vyberte název Vaší školy.*)

- Akademie výtvarných umění v Praze
- Česká zemědělská univerzita
- Janáčkova akademie múzických umění v Brně
- Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
- Mendelova universita v Brně
- Ostravská univerzita v Ostravě
- Policejní akademie České Republiky
- Slezská univerzita v Opavě
- Technická univerzita v Liberci
- Univerzita Hradec Králové
- Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
- Univerzita obrany
- Univerzita Palackého v Olomouci
- Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
- Vysoká škola ekonomická v Praze
- Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
- Vysoká škola polytechnická Jihlava
- Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích
- Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze

2. Jakým způsobem ukládáte a zpřístupňujete šedou literaturu nebo její metadata? *(Prosím, uveďte všechny způsoby, které využíváte, případně svoji odpověď uveďte v poli „Jiné“. Termín „šedá literatura“ zahrnuje např. vysokoškolské kvalifikační práce, výroční zprávy, výzkumné zprávy, studijní texty, sylaby přednášek, články, monografie, příspěvky z konferencí apod.)*
- Databáze s online vyhledávacím rozhraním (dostupná bez přístupových omezení)
 - Databáze s online vyhledávacím rozhraním (dostupná pouze zaměstnancům a studentům školy)
 - Katalog knihovny
 - Online seznam autorů s jejich pracemi
 - Studijní informační systém
 - Jiné
3. Využíváte k archivaci a zpřístupňování šedé literatury některý z uvedených projektů? *(Prosím, vyberte všechny projekty, do kterých posíláte metadata nebo plné texty dokumentů Vaší šedé literatury, případně svoji odpověď uveďte v poli „Jiné“.)*
- NUŠL
 - REPOZITAR.CZ
 - THESES
 - Jiné
4. Uvažujete o tom, že v budoucnosti bude Vaše škola provozovat vlastní digitální repozitář s využitím softwaru k tomu určeného (např. DSpace, DigiTool, Fedora, Greenstone) jako způsob uložení a zpřístupnění dokumentů šedé literatury? *(Prosím, vyberte jednu z uvedených možností.)*
- ANO
 - NE

5. **Prosím, rozved'te Vaši předchozí odpověď. (Prosím, uveďte, o jakém typu softwaru uvažujete a v jakém časovém horizontu plánujete jeho realizaci. Jak uvažujete řešit otázku práv autora (např. pomocí licenčních smluv, Creative Commons licencí)? Chcete provozovat digitální repozitář na principech Open Access?)**

- Text odpovědi

6. **Jaké jsou Vaše důvody neprovozování digitálního repozitáře? (Prosím, zaškrtněte všechny faktory, které Vás ovlivňují, případně svoji odpověď uveďte v poli „Jiné“.)**

- Časová a organizační náročnost
- Další náklady na provoz
- Legislativní důvody (omezení autorského práva, komplikace s CC licencemi apod.)
- Personální důvody (nedostatek zaměstnanců, nutnost školení, nedostatek místa apod.)
- Počáteční náklady na software a hardware
- Jiné

7. **Prosím, rozved'te Vaši odpověď. (Pokud jste odpověděli „ANO“, uveďte, o jakém typu softwaru uvažujete a v jakém časovém horizontu plánujete jeho realizaci. Jak uvažujete řešit otázku práv autora (např. pomocí licenčních smluv, Creative Commons licencí)? Chcete provozovat digitální repozitář na principech Open Access?)**

- Text odpovědi

8. **Volná otázka – Volná odpověď (Zde máte prostor, kde se můžete vyjádřit k otázkám ukládání a zpřístupňování dokumentů šedé literatury v českém akademickém prostředí. Prosím, připojte i Váš názor na současnou legislativu, její možnosti a omezení ve vztahu „škola“ a „autor práce“ a světově podporovaný Open Access přístup k informacím. Velice děkuji.)**

- Text odpovědi

Děkuji za ochotu a trpělivost při vyplňování mého dotazníku. Věřím, že moje diplomová práce bude cenným zdrojem poznatků z oblasti přístupu k šedé literatuře v českém akademickém prostředí.

Růžena Trnková Dis., BBus (Hons)

Ústav informačních studií a knihovnictví, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

trnkovr@gmail.com, trnkovar@mlp.cz

+420 776 578 043

1.5 Softwarové řešení digitálních repozitářů

1.5.1 DSpace

Software DSpace (Digital archive project) začal vznikat v roce 2002 na Massachusettském technologickém institutu (Massachusetts Institute of Technology (MIT))¹ s cílem vytvořit univerzální otevřenou digitální knihovnu pro MIT, ale následně se velmi rychle rozšířil do celého světa. Jedná se o open source software, který podporuje zejména digitální knihovny výzkumných institucí.

Software je hned po své instalaci připraven k použití. Obsahuje repozitář jako úložiště dat a webové rozhraní, s jehož pomocí je ovládají jak uživatelé, tak administrátoři. DSpace podporuje řadu standardů pro popis, komunikaci a jednoznačnou identifikaci, např. Dublin Core pro popisná metadata, protokol OAI-PMH pro sdílení metadat, CRNI Handles pro definici identifikátorů, standard OpenURL, export dat do formátu METS atd. (LHOTÁK, 2007, s. 2). DSpace umožňuje vytvářet uživatelské účty a obsahuje prostředky pro základní systém autentizace.

Martin Lhoták ve svém článku Open Source pro digitální knihovnu hodnotí software DSpace následujícím způsobem: *„Všeobecně lze konstatovat, že systém DSpace je velmi živé a rozvíjející se prostředí s možností okamžitého nastavení. Pravděpodobně by vyhovoval většině akademických institucí pro řešení institucionálních digitálních knihoven, pokud by neměly velmi specifické nároky na systém (LHOTÁK, 2007, s. 2–3)“*.

V České republice software DSpace využívají např. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Univerzita Pardubice nebo Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava.

1.5.2 DigiTool

Systém DigiTool je produktem izraelské společnosti ExLibris. Jedná se o komerční software, který nabízí komplexní řešení pro správu digitálních dokumentů

¹ Dále v textu bude pro „Massachusetts Institute of Technology“ používána zkratka „MIT“.

v knihovnách, akademických institucích a dalších podobných institucích. „*DigiTool umožňuje knihovnám vytvářet, administrovat, dlouhodobě uchovávat a sdílet digitální sbírky budované lokálně nebo vzdáleně* (Multidata Praha, 2012)“. Architektura tohoto systému je modulární, flexibilní a otevřená tak, aby dokázala vyhovět specifickým požadavkům nejrůznějších typů digitálních sbírek s důrazem na institucionální repozitáře, sbírky výukových materiálů a speciální sbírky. Systém DigiTool podporuje MARC 21, Dublin Core, METS, Z39.87, OpenURL, Z39.50, OAI-PMH, XML, Unicode, JPEG 2000 atd. (TESAŘOVÁ, 2006, s. 2).

Systém DigiTool je tvořen několika moduly (Multidata Praha, 2012):

- **Robustní DigiTool Repozitář (Repository):** Tento modul je odpovědný za ukládání a správu digitálních objektů.
- **Soubor administrativních modulů:** Tento modul byl vyvinut pro katalogizátory a systémové administrátory. Podporuje vkládání dat, práci s metadaty, správu sbírek a správu systému. Je zde obsažen například modul pro hromadné vkládání dat, modul pro úpravu popisných a jiných objektových metadat nebo modul pro správu sbírek.
- **Vyhledávání zdrojů (Resource Discovery):** Jedná se o sofistikovaný a uživatelsky přívětivý modul, který umožňuje uživateli vyhledávat v metadatech, prohledávat plné texty dokumentů, pohybovat se v definovaných sbírkách, zobrazovat jednotlivé digitální objekty a využívat možností osobních služeb.
- **Vkládání objektů (Deposit):** Tento modul slouží pro vkládání objektů za pomoci webového rozhraní.

V České republice je systém DigiTool využíván např. Univerzitou Karlovou v Praze.

1.5.3 Fedora

Software Fedora (Flexible Extensible Digital Object and Repository Architecture) je systém vytvořený na Cornellské univerzitě (Cornell University) ve spolupráci s Virginskou univerzitou (University of Virginia). Tento systém je vytvořen na základě Kahn-Wilenského architektury a je vytvořen přímo pro potřeby digitálních knihoven.

Software Fedora je velmi flexibilní systém, proto není možné jeho okamžité nasazení do provozu. Před zprovozněním je třeba provést určité programové úpravy, např. doprogramovat webové rozhraní. Mezi základní komponenty modelu digitálních objektů patří persistentní jedinečný identifikátor (PID²), vlastnosti objektu (vlastnosti objektu nezbytné pro správu a vyhledávání objektů), datové toky a diseminátory (přiřazení externích služeb objektům).

Dle Martina Lhotáka je systém Fedora „*velmi výkonné jádro, které může být základem robustní digitální knihovny pro objekty libovolného typu. Jeho nasazení je však podmíněno poměrně náročnými programátorskými pracemi*“ (LHOTÁK, 2007, s. 3).³ Systém Fedora podporuje základní standardy digitálních objektů, např. METS, Dublin Core nebo OAI-PMH a je napsán v jazyce Java.

V České republice je Fedora použita např. jako jádro pro systém Kramerius 4.³

1.5.4 Greenstone

Greenstone je systém určený pro vytváření a zpřístupňování sbírek digitálních knihoven, který vyvinula Digitální knihovna Nového Zélandu (New Zealand Digital Library) na Univerzitě Waikato (University of Waikato) ve spolupráci s organizací UNESCO a Human Info NGO (University of Waikato, 2007).

Princip tohoto systému spočívá ve vkládání dokumentů do sbírek, které jsou následně seskupovány do knihoven. Samozřejmě lze vkládat nejrůznější typy dokumentů. Každému dokumentu je přidělen jedinečný identifikátor.

Také tento systém není připraven pro okamžité nasazení. Před zprovozněním je třeba systém nastavit a upravit. V systému Greenstone lze vytvářet vlastní aplikace pro obsluhu systému, včetně nadefinování různých typů uživatelského rozhraní (LHOTÁK, 2007, s. 5). Systém podporuje základní standardy digitálních objektů, např. Dublin Core, OAI-PMH a Z39.50.

² Dále v textu bude pro „persistentní jedinečný identifikátor“ použita zkratka „PID“.

³ Kramerius je software určený pro zpřístupňování digitálních dokumentů, zejména pro digitalizované knihovní sbírky, monografie a periodika, který je vyvíjen zaměstnanci Knihovny AV ČR, Národní knihovny a Moravské zemské knihovny v Brně (Akademie věd ČR, 2012).